

Homes en treballs remunerats de cura: itineraris i motivacions

L'envelliment de l'envelliment i l'increment de persones amb malalties cròniques o amb discapacitats han generat noves i creixents necessitats de cura que no poden ser ateses únicament des del marc familiar i la implicació de les dones. Les cures de llarga durada han passat a tenir una dimensió social i política. A Espanya s'aborda aquest problema més tard que a altres països europeus: el 2006 s'aprova la Llei de Dependència, que el govern del Partit Popular modifica substancialment el 2012 establint fortes retallades en la seva aplicació. Com a conseqüència, es produeix una "refamiliarització" de la

cura paral·lelament a una creixent mercantilització d'aquests serveis, tant pel fet que el retraïment de l'Estat facilita l'expansió del mercat, com per la política de privatització dels serveis públics. D'aquesta manera, augmenta l'ocupació en l'àmbit de la cura, protagonitzat per dones tot i que també es detecta la presència d'alguns homes al sector. Aquesta ocupació suposa una externalització del treball domèstic i es caracteritza pel seu escàs valor social, precarietat laboral, feminització i etnització.

Ha estat àmpliament constatat que, a diferència de les dones que s'introdueixen en ocupacions mas-

Direcció publicació:

Diana Marre
i Beatriz San Román

Continguts d'aquest número:

Yolanda Bodoque, Mireia Roca
i Dolors Comas d'Argemir

Imatges:

Jordi Isern

Coordinació:

Victòria Badia

Traducció:

Victòria Badia

Difusió:

Maria Galizia

Subscripció i contacte:

gr.afin@uab.cat

ISSN: 2013-2956

GRUP D'INVESTIGACIÓ
Universitat Autònoma de Barcelona

Amb el suport de

reCerCaixa

ACUP Obra Social "la Caixa"

culines, els homes que treballen en ocupacions femenines com el treball social, magisteri, biblioteconomia o infermeria, se'ls dona preferència en l'accés, se'ls promou més fàcilment i les seves aportacions són valorades molt positivament. Tot i que de manera minoritària, els homes també han entrat en el sector de la cura, una ocupació considerada tradicionalment femenina. El fet de ser homes ha suposat per a ells un avantatge respecte a les dones? Què passa amb la cultura del treball de cura quan són homes els qui s'incorporen en aquest sector d'ocupació?

Ens interessa conèixer i aprofundir sobre la presència dels homes en treballs remunerats de cura: en quines circumstàncies accedeixen en aquestes tasques, i quines barreres culturals (construccions de gènere) i d'oportunitat (posició en el mercat de treball) limiten o afavoreixen la incorporació dels homes en aquest àmbit. Aprofundir en aquestes qüestions pot ajudar a afavorir aquesta implicació i, fins i tot, reforçar el prestigi d'aquestes ocupacions.

Presentem els primers resultats d'una investigació en curs sobre la participació dels homes en la cura remunerada de per-

sones adultes en situació de dependència a Catalunya, una de les línies d'investigació del projecte "Homes cuidadors. Reptes i oportunitats per reduir les desigualtats de gènere i afrontar les noves necessitats de cura", codirigit per la Dra. Dolors Comas d'Argemir i la Dra. Diana Marre, amb finançament de RecerCaixa, un programa impulsat per l'Obra Social "la Caixa" amb la col·laboració de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP).

S'han analitzat onze entrevistes en profunditat realitzades a homes cuidadors entre 25 i 58 anys, essent majoritària la franja entre 45 i 58 anys. Solament un d'ells té estudis universitaris, ja que predominen les formacions bàsiques com el graduat escolar, formació professional de grau mitjà i formació professional ocupacional. Porten treballant com a cuidadors entre dos i set anys, perquè la majoria accedeix a aquesta mena de treballs en el context de la crisi econòmica, substituint ocupacions anteriors. Treballen en centres residencials, centres de dia o en serveis d'atenció domiciliaria. Alguns combinen la seva ocupació en una empresa amb feines a domicilis particulars. A pesar de l'escassa presència d'homes en els treballs re-

munerats de cura, no ens ha resultat difícil trobar-ne alguns disposats a explicar-nos la seva experiència com a cuidadors en els diferents àmbits on exerceixen les seves activitats professionals.

cia superaria els 350.000 llocs de treball (260.000 nets) en la prestació directa de serveis. Durant els últims anys, s'ha produït un important augment de l'ocupació en els serveis residencials i en els serveis d'atenció diürna (teleassistència, serveis d'ajuda a domicili i centres de dia). En termes generals, l'any 2009 hi havia a Catalunya 37.400 persones assalariades en el sector professional de cura: un 1,2% de la població ocupada. Del total, el 88% eren dones, d'una mitjana d'edat de 41 anys, i el 54% eren auxiliars de gerontologia.

Paral·lelament a la creació de serveis, neixen noves professions vinculades a la cura: treball familiar, auxiliar de geriatría, auxiliar d'ajuda a domicili, etc. Les formacions vinculades amb aquestes són molt diverses, moltes d'elles no reglades. A Catalunya no és fins el 2003 que es crea la titulació de Tècnic en Atenció Sociosanitària. Correspon a un cicle formatiu de grau mitjà i unifica sota un mateix nom totes aquelles feines que intervenen en l'atenció a la persona. A causa de la manca de treballadors qualificats en el sector i a la creixent demanda d'ocupació, el 27 de novembre de 2008 el Consell Territorial aprova un acord governamental que reco-

mana que els i les gerocultores i auxiliars d'ajuda a domicili tinguin una formació específica o que puguin acreditar l'experiència laboral i la formació no reglada.

El treball de cura es realitza, doncs, des de diversos sectors de l'activitat econòmica, com serveis socials, sanitat, servei domèstic i, també, hostaleria. Tanmateix, malgrat l'intent del seu reconeixement com a professió reglada, se'l considera un treball poc qualificat. L'estesa idea de la cura com a tasca essencialment familiar i femenina resta valor a les ocupacions d'aquest sector ocupacional i obstaculitza la construcció del coneixement expert en aquest àmbit, de manera que la seva professionalització xoca amb importants obstacles, restant relegades a una mera ocupació laboral de baixa qualificació, baixos salaris i escasses possibilitats de mobilitat ascendent. No solament el gènere explica aquesta escassa qualitat de les ocupacions: també l'origen de classe influeix en què les dones els acceptin i els visquin de manera satisfactòria. El mateix podem dir del país d'origen, de manera que les ocupacions més precàries i intenses relacionades amb la cura (realitzades als domicilis particulars) recauen majoritàriament

Quan el treball de cura és una ocupació

A Catalunya el sistema públic de serveis socials està regulat per la Llei de Dependència (2006) i la Llei de Serveis Socials (2007). Són prestacions de serveis, econòmiques i tecnològiques, que conformen una xarxa de serveis socials de responsabilitat pública. Amb el desplegament dels serveis socials d'atenció a la dependència, es va contemplar en un principi la possibilitat que els serveis tinguessin capacitat per crear llocs de treball. Segons el Llibre Blanc de la Dependència (2004), ja es preveia que la generació bruta d'ocupació del sistema d'atenció a la dependèn-

en persones immigrades. També influeix l'organització del treball en el context neoliberal, ja que institueix un individualisme competitiu que trenca amb els models d'organització productiva basats en l'estabilitat del treballador i el paper dels sindicats en la consecució dels drets laborals.

Motivacions dels homes per accedir a treballs remunerats de cura

Respecte a les circumstàncies en què els homes accedeixen als treballs remunerats de cura, una gran majoria dels casos estudiats comparteixen itineraris laborals similars fins que arriben a exercir com a cuidadors. La major part dels participants del nostre estudi ens relataven un periple similar, que s'inicia amb els greus problemes amb els quals molts es van trobar a l'inici de la recent crisi econòmica: una dilatada experiència laboral en professions amb forta presència masculina relacionades amb el transport, la construcció o diversos sectors industrials, en empreses que en pocs anys van anar tancant, deixant-los a l'atur i amb escasses o nul·les possibilitats de tornar a treballar-hi. Són homes que s'han vist obligats a reconduir els seus itineraris i buscar una sor-

tida laboral que els ha encaminat cap al descobriment i l'exercici d'aquesta mena de feines.

Prenem com a exemple el cas de Fernando. Té 50 anys, està casat i té un fill. Durant trenta anys va estar ocupat en el sector de la construcció fins que l'empresa va tancar. Decideix llavors reciclar-se, però la impossibilitat de fer-ho dins del sector que millor coneixia el va portar a dirigir l'atenció cap a un curs per a treballadors familiars: *"entonces vi mi salvación y pregunté '¿esto qué es?' y me dijeron que es como la geriatría, personas que cuidan personas y que este trabajo tiene muchas salidas"*.

El seu itinerari laboral i personal és similar al de Carles, qui, en el moment en què l'empresa en la qual treballava decideix fer reajustaments i contractar personal més jove, pren la decisió de canviar d'àmbit laboral. Quan el personal de l'oficina d'ocupació li recomana realitzar el curs de formació ocupacional d'auxiliar de geriatría, com Fernando, torna a fer-se la mateixa pregunta: *"què és això?"*, obtenint també la mateixa resposta: *"es això, ajudar a la gent gran, treballar en una residència"*.

És doncs quan decideixen reciclar-se laboralment que la major part dels participants en la nostra investigació tenen el seu primer contacte amb les ocupacions de cura. I ho fan, entre altres raons, perquè no disposen d'un gran ventall de possibilitats laborals: *"...l'atur ja se m'estava acabant i ho vaig intentar com una sortida més de la vida laboral"* (Carles); *"... nunca me hubiera imaginado en este sitio, jamás, yo jamás me hubiera imaginado. Ya te digo, pero vi aquello y bueno, estaba cobrando el paro en aquel entonces pero a mí se me acababa el paro en marzo de 2010"* (Fernando).

No ens falten exemples d'homes que, realitzant una altra mena de treball sense cap relació amb la cura, pateixen una crisi personal de la qual se'n surten canviant radicalment de feina. Són els qui se senten reconfortats amb la seva nova activitat. Aldo ens comenta que cuidar altres persones l'ajuda a "realitzar-se" d'una manera més satisfactòria que treballant en un laboratori rodejat de microscopis: *"m'agrada... ajudar a les persones i estar en contacte amb les persones. I sentir-me realitzat d'una manera diferent a com jo venia sentint-me realitzat fins ara"*. Ro-

bert potser no va patir cap crisi personal, però veure's realitzant una activitat complementària com és un voluntariat a la Creu Roja, il·luminà el seu itinerari laboral: *"treballant aquí em vaig donar compte de que m'agradava molt. M'omplia molt el poder estar amb una persona, donar-li l'ajuda que potser 'en aquell moment' ell no podia fer per ell mateix"*.

Vies d'accés al treball de cura

Els participants es formen com a cuidadors utilitzant vies diferents. Alguns, com Pedro i Carles, aprofiten l'experiència adquirida en la cura familiar. Pedro reforçà la seva experiència com a cuidador del seu pare amb un curset amb el qual va obtenir un certificat de professionalitat per atendre persones dependents, tot i que considera que per cuidar no es necessita tenir massa coneixements. També Carles tenia experiència en la cura de la seva mare i de la seva esposa i considera que aquesta experiència, junt amb les habilitats adquirides en les activitats quotidianes de la cura domèstica, van ser-li útils en la formació que va durar sis mesos, així com en l'ocupació que aconseguí immediatament després i en el que continua

en l'actualitat.

Arturo forma part dels qui es van veure obligats a canviar de feina i es decantaren per tasques de cura. No obstant això, decidí realitzar una formació més completa i cursar un mòdul de formació professional de grau mitjà amb una durada de dos anys. Lamenta que l'absència d'un únic i bon pla de capacitació de les persones que es dediquen a les tasques de cura vagi en contra de la dignificació de la professió.

Pablo i Jaume, en canvi, ja iniciaren el seu itinerari laboral atenent al seu interès per les activitats de cura. De Jaume, que és auxiliar d'infermeria, ens va cridar l'atenció el fet que des de jove (acompanyant la seva mare) i fins avui (com a salari complementari) realitzi cures paliatives a persones que decideixen anar a morir a casa seva (*"hacer velas es otra forma de cuidar"*) i que hagi estat precisament aquesta activitat la que el va dirigir cap a la seva professió actual. De manera similar, Pablo, a punt d'acabar el grau d'infermeria, s'està pagant els estudis cuidant persones grans en els seus domicilis. És important remarcar que la seva trajectòria com a cuidador també s'inicia a casa seva, assumint la cura del seu pare

quan la resta de germans –quatre– no es van veure capaços de fer-ho: *"No sé si va ser instintiu o com, però jo vaig ser un dels que més càrrega vaig suportar (...) Jo crec que no ho vaig decidir. Em va sortir sol"*.

Mantenir-se en aquests llocs de treball

Tant per als qui s'hi dediquen des de l'inici del seu itinerari laboral com per als qui s'hi han incorporat més tard, el treball de cura ha resultat una bona oportunitat de feina, ja que es tracta d'un sector laboral amb molt moviment i on l'exigua presència dels homes fa que esdevinguin atrac-

tius per les possibilitats d'aportar nous punts de vista, maneres de fer, dinàmiques relacionals, etc. El fet de ser homes els ha facilitat poder accedir a l'ocupació: *"La del paro me decía 'este trabajo tiene muchas salidas... y para los hombres más, porque los hombres van más buscados en este tipo de trabajos'"* (Fernando). I, certament, els nostres entrevistats no tardaren en començar a treballar i, fins i tot, a disposar d'un ventall de serveis on poder escollir. Joan va acabar el curs i immediatament va començar a treballar en un servei d'atenció domiciliària i en dos domicilis privats; Fernando acabà el març i el juny va començar a treballar en una residència (on segueix actualment); Carles va acabar la seva formació i va començar a treballar en el mateix lloc on havia realitzat les pràctiques: *"Lo important és tenir feina i, per això, quan em van trucar per dir-me que tenia que treballar juliol i agost, vaig dir: jo lo que vull és treballar"*; Arturo, que treballa a la mateixa residència assistida des de 2009, ni tan sols havia acabat el seu període de formació quan va tenir l'oportunitat d'incorporar-s'hi.

Aquells qui ja tenien experiència com

a cuidadors a casa seva no els va resultar difícil acomodar-se a la feina: *"com a casa ja ho he vist tot o gairebé tot, doncs ja no m'importava o no em molestava veure segons quines coses"* (Pedro). Tanmateix, els qui s'enfrontaren per primer cop a determinades activitats relaten uns primers moments d'incertesa i, fins i tot, d'angoixa que donaven pas al descobriment d'unes capacitats que no pensaven que tenien:

"Mai vaig pensar que podria fer el que faig", ens diu Carles. I és també el cas de Joan, qui un cop superades les pors inicials i sentint-se valorat per les persones amb les quals treballa, troba un sentit al canvi que es va veure obligat a realitzar: "Jo deia: és que no m'hi veig (...) Et trobes amb casos molt difícils i amb gent que s'ho fa tot a sobre (...) Tot això ho vaig superar, vaig veure que ho podia fer, que no em feia, jo que sé, diga-li ascos, diga-li...bé... Per part de la família, de tots els pacients que he fet, sempre m'han valorat bé".

Fernando, amb un itinerari laboral similar, també explica amb entusiasme com va saber transformar el seu recel inicial

cap a una ocupació que no havia considerat mai com a tal en una feina que li permet sentir-se bé. Un clar exemple de predisposició a la permanència: *"Ahora no lo hago porque sí y ya, no lo hago por cualquier cosa, lo hago porque es mi profesión y porque es la profesión de mi vida. A mí alguien me pregunta si me cambiaría, no, yo no cambiaría. (...) Una vez me encontré a mi exjefe y me dice 'si volvieron los buenos tiempos de la obra, ¿volverías?' La respuesta fue clara y sencilla: jamás (...) Yo entro aquí contento a trabajar y me voy contento (...)".*

Ara bé, aquest no és el cas de Pedro. Quan li vàrem preguntar per què treballa com a cuidador ens confessa: *"Per què? Bàsicament pels calers. Bàsicament pels calers. Ja està. Jo he estat aquí, he fet això, m'ho estic passant bé, perquè m'ho estic passant bé. Ara, el primer dia que vaig entrar aquí ja vaig dir: no m'agradaria jubilar-me d'això. El primer que vaig dir. Però bueno, de moment tot són agraïments i tot de moment va".* La recompensa en forma d'afalac pel treball realitzat, és per a molts d'ells una raó per la qual ratifiquen la seva elecció.

Reflexions finals

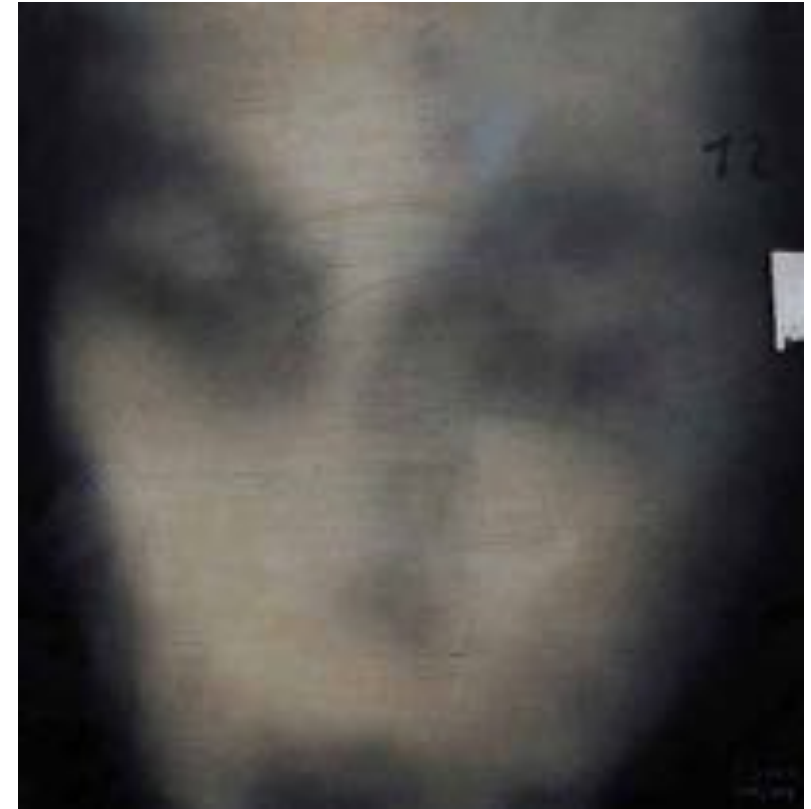
En el present article ens hem acostat a l'experiència dels homes ocupats en treballs de cura que desenvolupen aquestes tasques de manera remunerada, tant en serveis públics com privats, per valorar com impacta la seva presència en aquestes ocupacions, molt feminitzades, i com aquesta tasca els impacta a ells mateixos.

Hem constatat que molts homes arriben en aquestes ocupacions com a fruit de la greu crisi laboral, de manera que han hagut d'acceptar feines que no s'havien plantejat realitzar amb anterioritat. Per als homes, el treball de cura s'ha configurat com una oportunitat laboral, en la qual el fet de ser homes els afavoreix: perceben certa discriminació positiva en l'accés, un tracte complaent per part de l'entorn i facilitats per escollir servei. Tanmateix, els avantatges que experimenten en aquest sector pel fet de ser homes semblen ser més limitats respecte al que succeeix en altres ocupacions femenines com el treball social, la infermeria, la biblioteconomia o el magisteri. Els treballs de cura es configuren com a ocupacions molt més tard i en ple predomini de la lògica neoliberal, per la qual cosa estan

tenint dificultats per professionalitzar-se (ja que els manca qualificació, credencials i normatives clares), la possibilitat de carrera professional és molt limitada (es restringeix a la gestió i organització de les tasques de cura) i, finalment, el pes de la lògica domèstica i la idea arrelada que la cura pertany a l'àmbit privat (i essencialment a l'àmbit femení) impregnen el sector. Tots aquests factors contribueixen que sigui un sector caracteritzat per una gran precarietat laboral, que pateixen tant els homes com les dones.

En aquest context, les polítiques públiques i l'estructura del mercat laboral tenen un paper crucial en la construcció del treball de cura, ja que influeixen en la seva valoració i en l'estatus de treballadores i cuidadores. Davant l'increment de la demanda de cuidadors professionals i el dèficit de treballadors qualificats, d'acord amb la tendència a nivell europeu, es preveu el reforç de les polítiques de formació i una millor regulació del marc legal i de les condicions laborals dels cuidadors. Considerem, a més, que el col·lapse existent en l'atenció a les cures de llarga duració, que forma part del que s'ha qualificat com a crisi de les cures, obliga a replantejar-se

la distribució desigual i injusta d'aquesta mena de cura, que recau principalment en les dones i està a càrrec de la família i sols subsidiàriament de l'Estat, el mercat o la comunitat. Caldrà que es produeixi una major implicació dels homes en els treballs de cura, tant en l'àmbit familiar com en el laboral que és el que aquí ens ocupa.

SOBRE LES AUTORES DEL TEXT

Yolanda Bodoque Puerta

Doctora en Antropologia Social i Cultural per la Universitat Rovira i Virgili (Tarragona). Professora Agregada Serra Húnter a la mateixa universitat. Ha realitzat diverses investigacions en els camps de la salut reproductiva i sexual, la memòria biogràfica, les migracions internacionals i la crisi de la reproducció social. En l'actualitat participa simultàniament en un projecte sobre l'impacte de les iniciatives de reagraricació en les comunitats rurals i un altre finançat per RecerCaixa sobre homes cuidadors.

Mireia Roca Escoda

Diplomada en Treball Social i Llicenciada en Antropologia Social i Cultural per la Universitat de Barcelona. Màster en Investigació Etnogràfica per la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha treballat en l'àmbit social, des de 2009, en l'atenció a les persones grans. Doctoranda en Antropologia Social i Cultural (UAB), sobre organització social de la cura a Catalunya. Participa també en el projecte de RecerCaixa sobre homes cuidadors.

Dolors Comas d'Argemir

Antropòloga social. Catedràtica de la Universitat Rovira i Virgili (Tarragona). Ha treballat sobre canvis en la família, situació social de les dones, polítiques públiques de benestar, antropologia econòmica i ecologia política. Les seves investigacions actuals se centren en l'anàlisi de les polítiques públiques en relació a la vida quotidiana (atenció a la dependència, violència de gènere, treballs de cura, infància). Actualment dirigeix un projecte d'investigació sobre homes cuidadors que té en compte les dimensions de gènere i les noves necessitats de cura.

SOBRE L'AUTOR DE LES IMATGES

Jordi Isern

Jordi Isern neix a Barcelona el 1962. Doctor en Belles Arts per la Universitat de Barcelona, va obtenir la Beca d'Arts Plàstiques de la Generalitat, el 1985, i una Beca de pintura de la Fundació Güell, el 1986, així com el I Premi Honda de Pintura, el 2007, i el I Premi de Pintura de la Fundació Vilacasas, el 2010.

La seva pintura gira entorn de la preocupació per l'home i la representació del cos humà com a símbol i imatge del Cosmos. Les confrontacions home-abisme, llum-tenebra, ple-buit, matèria-immatèria, són sovint escenaris d'una obra que s'introdueix en allò que s'ha anomenat realisme abstracte. ([ARTEINFORMADO](#))

Com diu Sebastià Goday: "La meticulositat i el perfeccionisme de les seves obres poden ser les seves primeres cartes de presentació, i també la seva contundència expressiva i l'aigua-barreig formal en què el realisme corporal accepta potentíssims gestos provocadors o potser rabiüts, o sibil·lines constàncies dels pòsits que la vida i la introspecció, mai finida, en l'esperit desperten les seves obres". "Emet una veu reposada però segura, atraient, sense deixes sonores, justa però valenta, acollidora, una veu que convida a dialogar, a confrontar, amb l'única pretensió de bastir ponts de diàleg, d'intercanvi d'idees, d'amor i vida, i també d'assenyalar mirades o constatar troballes". (Goday, S. "En la concentració de Jordi Isern", *Revista de Girona* 205, 103-107).

www.jordiisern.net

PER LLEGIR

Hanlon, Niall (2012)
Masculinities, care and equality: identity and nurture in men's lives
London: Palgrave and MacMillan

Aquest llibre explora l'ambigua relació dels homes amb el treball de cura. Hanlon creu que la cura és fonamental per a les relacions humanes i la divisió del treball de cura és un problema important en matèria d'igualtat. Explora la interrelació existent entre les masculinitats, la cura i la igualtat en el context irlandès. En particular, es disposa a desafiar el rendiment de la masculinitat hegemònica en el camp afectiu i identificar i explorar aliments formes de ser home.

Tobío, C.; Agulló, M. S.; Gómez, M. V. i Martín, M. T. (2010)
El cuidado de las personas: Un reto para el siglo XXI
Barcelona: Fundació La Caixa

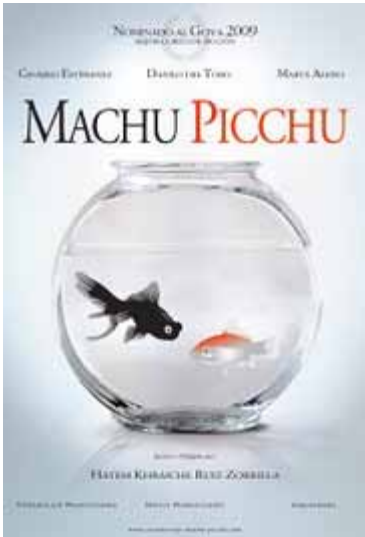
Aquest llibre té l'objectiu d'abordar la problemàtica actual relacionada amb la cura de les persones, descrivint la situació actual en aquest respecte en el pla individual-familiar, social i polític per estimular la reflexió sobre les possibles fórmules socials per solucionar aquest problema. Les autores destaquen que es requereixen de manera urgent mesures de conciliació laboral i familiar que fomentarien les bases i el desenvolupament d'un model més equitatiu i igualitari.

PER VEURE

Burnett, Rob (2016)
Los principios del cuidado
Estats Units, 93 min.

Ben és un escriptor retirat que decideix dedicar-se a cuidar malalts després de passar per una tragèdia personal. Després de 6 setmanes de formació, coneix el seu primer client, Trevor, un desllenguat noi de 18 anys amb distròfia muscular. En poc temps, s'embarquen amb les seves paràlisis respectives –un, emocional i l'altre, física–, en un viatge improvisat a tots aquells llocs que més li han cridat l'atenció a Trevor en les notícies de la televisió, entre els quals destaca especialment el "forat més profund del món". (FILMAFFINITY)

Kraiche, Hatem
(2008)
Machu Picchu
Estats Units,
19 min.

Curtmetratge sobre un home gran que necessita cura i un immigrant que necessita ocupació. Relata la història d'aquest ancià que s'ha de quedar sol a casa el cap de setmana i accepta de mala gana la cura d'un immigrant sud-americà.

NOTÍCIES AFIN

Residència de Laura Oliveras a AFIN

Aquest mes de gener, Laura Oliveras s'ha incorporat al Grup d'Investigació AFIN. Laura Oliveras va estudiar medicina i actualment està finalitzant l'especialitat de Medicina Preventiva i Salut Pública a l'Hospital Clínic de Barcelona. Té un gran interès en la determinació social de la salut i ha dedicat gairebé tota la seva formació a la investigació de processos socials relacionats amb la salut. Realitzarà una estada de formació de tres mesos en el nostre grup, amb l'objectiu d'aprendre les bases teòriques i les eines pràctiques de la investigació qualitativa. També coneixerà els projectes que actualment s'estan portant a terme al grup i s'involucrarà activament en tot el que sigui possible.

Xerrades en AMPAS

Durant el darrer trimestre de 2016, i en col·laboració amb l'Ajuntament de Barcelona i els districtes de Gràcia i Les Corts, des del Grup AFIN s'impartiren xerrades a diferents escoles. El foment del benestar i l'autonomia dels fills i filles, els efectes dels càstigs i les estratègies alternatives per acompanyar els nens, nenes i adolescents en el seu desenvolupament cap a l'edat adulta van ser els temes principals.

Educar sense càstigs (ni premis)

Xerrada a càrrec de la Dra. Beatriz San Román
Dilluns 12 a les 17 h al menjador de l'escola.
Escola La Sedeta

GRUP D'INVESTIGACIÓ
Universitat Autònoma de Barcelona

Amb la col·laboració de:

**Ajuntament
de Barcelona**
Districte de Gràcia